

Bert Keizer

Rond euthanasie moeten er grenzen zijn

Het Recht is geen bovenmenselijke instantie

Om maatschappelijk op de minst schadelijke wijze samen te hangen hebben we een rechtssysteem nodig. En hoewel wij het zelf scheppen, hebben we het enigszins buiten ons geplaatst. We zeggen ‘Het Recht zal zegevieren’, alsof Het Recht zich boven ons bevindt en wij maar moeten afwachten hoe het ons zal aangrijpen. Maar we hebben het hier over teksten die we zelf hebben geschreven. Het verrassende is dat we dat lijken te vergeten. Misschien een uitloper van de omstandigheid dat we vele eeuwen met teksten hebben geleefd waarover men beweerde dat ze niet door ons mensen geschreven waren. Maar Het Recht is geen bovenmenselijke instantie die een onomstotelijk standpunt vertegenwoordigt.

Ik kom hierop door de verlegenheid die velen voelden bij de rechtszaak tegen collega A. die een wilsonbekwame demente vrouw euthanasie verleende. Hoort dit thuis in een rechtszaal? De verlegenheid heerste ook bij de betrokken juristen. De rechter bood zo ongeveer haar excuses aan voor het feit dat de arts dit allemaal moest ondergaan. Dat hoor je denk ik niet vaak in een rechtszaal. De officier was al even aarzelend over zijn positie door te beginnen met de mededeling dat hij in dit geval de term ‘verdachte’ ongepast vond en haar als ‘de arts’ zou betitelen. En toen hij de merkwaardige eis formuleerde: ‘moord zonder straf’, ondergroef hij dat ‘moord’ meteen door te zeggen ‘ik heb niet anders’.

De zaak rond Albert Heringa, die als niet-arts zijn stiefmoeder dodelijke medicatie bezorgde, verried een vergelijkbare onwen-

nigheid. Hij kreeg van de rechter eerst wel schuld, maar geen straf. Toen geen schuld en geen straf. En ten slotte, na de derde rechtszaak, wel schuld en voorwaardelijk straf.

Huisarts Flip Sutorius, die in 1998 een hoogbejaarde man euthanasie verleende terwijl die man niet ziek genoeg was (zei men toen) werd in de rechtszaal gecompimenteerd over zijn zorgvuldigheid. Ook hij werd schuldig bevonden, maar kreeg geen straf. Ik zou op grond van de betogen van de aanklagers en de vonnissen van de rechters willen concluderen dat ook zij enigszins weifelen over de vraag of de strafrechter hier moet oordelen. Maar binnen onze gemeenschap is er geen andere algemeen aanvaarde methodiek die ons handelen dwingend kan beperken. Rond euthanasie denken we allemaal dat er grenzen moeten zijn, maar we hebben het eigenlijk niet zo op de grensbewaker (die we zelf hebben aangewezen): de rechter.

De ernst waarmee we een begrip als Het Recht in ons binnenwerk hebben opgenomen blijkt uit de angst voor deze rechtsgang. Hoewel collega A. geen minuut in hechtenis zal doorbrengen, vindt iedereen, ook zichzelf, dat ze een zware beproeving doormaakt. Ik durf dat niet te relativieren, ik heb makkelijk praten, ik zit daar niet. Maar zolang hulp bij zelfdoding strafbaar blijft, is dit de enige manier waarop we als gemeenschap duidelijkheid kunnen zoeken rond deze netelige kwestie. ■